

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Z. L., K., a E. S., K., zastúpených advokátkou JUDr. M. S., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia ich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove z 22. septembra 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 12/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. L. a E. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2011 doručená Z. L., K., a E. S., K. (ďalej len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 12/2011-237 z 22. septembra 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupovali v procesnej pozícii žalobcov v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 93/2007 vo veci ochrany osobnosti proti spoločnosti Z., s. r. o., Š. (ďalej len „žalovaný“).

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 93/2007-211 z 13. októbra 2010 určil, že žalovaný porušil osobnostné práva sťažovateľov „*tým, že použil ich obrazovú snímku bez ich súhlasu na reklamné účely*“. Okresný súd zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť každému zo sťažovateľov peňažné zadostučinenie v sume 5 000 €.

Na základe znaleckého posudku Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len „kriministický a expertízny ústav“), ako aj zo svedeckých výpovedí J. S. a Ing. M. P. okresný súd vyvodil záver, že na fľašiach s minerálnou vodou použil žalovaný reklamné násadky, na ktorých je umiestnený obrazový snímok sťažovateľov. Podľa okresného súdu „*tento snímok zobrazuje osoby totožné s osobami žalobcov na veľkoplošných fotografiách použitých na billboardy propagujúce reprezentačný ples U.*“. Spracovateľ spomenutého znaleckého posudku použil „*metódy vizuálneho pozorovania, komparačné metódy, metódu polozenia zobrazenia vedľa seba, metódu prekrytia zobrazení, ako aj metódu porovnávania uhlov a hlavného motívu zobrazenia. Týmito metódami zistil zhodu detailov zobrazenia, zhodu základných uhlov hlavného motívu a zhodu zobrazení pozície vybraných znakov. Zo skúmaní potvrdil zhodu a identifikáciu žalobcov na násadke. Rozhodujúcim je, že podobizeň žalobcov zodpovedá podobizni žalobcov na násadke a že žalobcovia sú na tejto násadke spoznatelní a jednoznačne identifikovaní.*“.

Znalecký posudok Ing. E. J., ktorý ako dôkaz predložil žalovaný, okresný súd vyhodnotil tak, že „*tento znalec však nemal k dispozícii veľkoplošnú fotografiu žalobcov a porovnal len fotokópiu fotografie*“, pričom „*len zo záveru tohto znalca, že totožnosti tvári na fotografii a na násadke nemusia byť tých istých osôb, nemožno urobiť záver o tom, že*

neide o tie isté osoby. Znalec nehodnotí totiž ďalšie znaky, ktoré identifikujú postavy. Preto súd prvého stupňa aj zamietol návrh žalovaného na realizáciu dôkazu výsluchom Ing. E. J., či na konfrontáciu spracovateľov oboch znaleckých posudkov.“

Podľa okresného súdu „svedok J. S. jednoznačne potvrdil, že tlačiareň, ktorá vypracovala násadky, mala k dispozícii diapozitív, na ktorom boli zobrazení žalobcovia. ... Svedok jednoznačne potvrdil aj to, že práve na násadke je zobrazenie žalobcov z diapozitívu, ktorý vyhotovil a odpredal U. Diapozitív bol použitý na vyhotovenie billboardu pre U. Žalovaný vo svojom účastníckom výsluchu 16.4.2008 potvrdil, že jeho zmluvný partner, ktorý mu robil násadky, vlastní software a v telefonickom rozhovore sa mu aj vyjadril, že všetko zaviniła jeho grafička, ktorú okamžite prepustil.“

Rekapitulované skutkové zistenia viedli okresný súd k záveru, že „žalovaný použil pre reklamné účely obrazové snímky, fotografie žalobcov. Na násadke sú identické osoby s fotografiami na bilboarde. Obrazový snímok je identifikovateľným spôsobom nasnímaná podoba fyzickej osoby. Ak tento obrazový snímok použil žalovaný bez súhlasu žalobcov, je toto jeho konanie neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti.“

Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch okresný súd odôvodnil tým, že „v prípade žalobcov došlo k zneužitiu ich podobizne na reklamné účely, preto morálne zadosťučinenie v danom prípade už nie je aktuálne. Fľaše s reklamnými náradkami minerálnych vôd už nie sú v predaji a neprichádza do úvahy ani ospravedlnenie, preto požiadavka na úhradu finančnej nemajetkovej ujmy v peniazoch je jedinou formou poskytnutia zadosťučinenia. Pri určovaní výšky náhrady súd prihliadal na to, že do osobnostných práv žalobcov došlo v súvislosti... s reklamno-sponzorskou účasťou v reality šou T. M. Primerané zadosťučinenie by malo byť teda aj formou odmeny za honorár, ktorý by žalobcovia dostali za účinkovanie v takejto reklame. Získanou spornou reklamou ušetril žalovaný značné finančné prostriedky, ktoré by inak musel vynaložiť.“

Rozsudok okresného súdu napadol odvolaním žalovaný. Namietal, že „vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a..., že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam“. Namietol i nedostatočné konkretizovanie a špecifikovanie odôvodnenia napadnutého rozsudku, a to „pokiaľ ide o základné otázky súdneho sporu, akými sú aktívna legitímácia, porušenie osobnostných práv žalobcov i výška priznaného finančného zadosťučinenia“.

Žalovaný v odvolaní uviedol, že *[pred začatím tohto súdneho konania nemal ani tušenie o existencii žalobcov, či existencii akýchkoľvek fotografií týchto žalobcov, resp. veľkoplošných fotografií (bilboardu). Predmetné násadky obdržal od svojho dodávateľa... Na násadkách sa nachádzajú dve zásadné veci, ktoré žalovaný požadoval, a to je reklamný slogan „...“, motív relácie „L.– tanečná horúčka na M.“, ktorej sponzorom bol žalovaný. Okrem toho sa tam nachádza aj predmetná grafika – obrázok tanečného páru a ďalšie grafické doplnky. Po začatí súdneho konania žalovaný... požiadal Ing. E. J., MBA o vypracovanie znaleckého posudku. ... Žalovaný poukazuje na odpovede znalca na otázky č. 1 až 4, v ktorých je uvedené, že za obvyklých okolností a za použitia obvyklých nástrojov výpočtovej techniky nie je možné vytvoriť obraz tvári osôb z obrázka v kvalite, z ktorej by bolo možné jednoznačne určiť osoby, ktorým tváre patria. Oproti pôvodnému podkladu teda fotografií, sú na výslednej násadke výrazne zmenené črty tvári. Pôvodné črty tvári z fotografie nie sú zachované. K zmene došlo pri spracovaní nekvalitného podkladu a pri ukladaní nekvalitného výsledku.]*

Znalecký posudok kriminalistického a expertízneho ústavu podľa žalovaného dokazuje, že hlavu a tvár osôb na spornej násadke nebolo možné skúmať antropologickou somatoskopickou metódou na účely individuálnej identifikácie. To korešponduje so závermi znalca Ing. J. Znalkyňa Mgr. O. P. podľa žalovaného *[na otázku č. 2 položení súdom uvádza, že v nej chýba konkretizácia „s osobami žalobcov“.* Znalkyňa potom absurdne porovnávala to, či na predloženom bilboarde sú osoby identické s osobami na predložených diapozitívoch. Žalovaný nemal nikdy k dispozícii diapozitívy, ani bilboard. Tieto boli predložené priamo znalcovi žalobcami. Týmto postupom bolo žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom. Napriek tejto výhrade je však žalovaný toho názoru, že pre spor bolo rozhodujúce to, či na násadkách sú skutočne zobrazení žalobcovia. Znalci, ktorí podávali posudky, neskúmali priamo osoby žalobcov, resp. tváre ich samotných a neporovnávali tieto s predmetnou papierovou násadkou. Porovnávaná bola len papierová násadka so žalobcami poskytnutými diapozitívmi a žalobcami poskytnutým bilboardom. Aj znalecký posudok, ktorý vypracoval pplk. Ing. J. K.– odvetvie kriminalistická fotografia uvádza, že porovnávané boli najmä medzi sebou papierová násadka... a žalobcami dodaný bilboard. Aj tento znalec... potvrdzuje, že obidva podklady (bilboard a násadka) majú rozdielne grafické spracovanie, pričom tam došlo k určitým deformáciám. Za takéhoto stavu je podľa názoru

žalovaného nesprávny záver súdu prvého stupňa, že žalobcovia sú na násadke spoznatelní a jednoznačne identifikovateľní.].

K priznanej náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch žalovaný v odvolaní uviedol, že *[suma 5.000,- eur predstavuje pre mnohých ľudí na S. ich celoročný príjem, a to za dennodenne pravidelne odvádzanú zodpovednú a v mnohých prípadoch aj náročnú prácu, ktorej výsledky sú v praxi viditeľné. Žalovaný pritom pre svoju papierovú násadku nepotreboval žiadnych hercov ani tanečníkov, ani iných účinkujúcich „do reklamy“. Žalovaný sponzoroval televíziu M., resp. jej reláciu L. a uvedená násadka mala túto skutočnosť pripomenúť spotrebiteľom – nakupujúcim v obchodoch jej výrobky.].*

Napokon žalovaný namietol aj okresným súdom sťažovateľom priznanú náhradu trov konania, ktorá mala zahŕňať i nehospodárne vynaložené cestovné výdavky.

Krajský súd uznesením č. k. 14 Co 12/2011-237 z 22. septembra 2011 odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zrušil a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie. Vychádzal z postulátu, že *„podmienkou ochrany práva na podobu i práva k podobizni je, aby osoba zobrazeného bola na základe zobrazenia identifikovateľnou. Aj keď nemožno zobrazenú osobu bezpečne identifikovať z podobizne alebo obrazového snímku (napr. rysy osoby sú nejasné, rozmazané a podobne), pôjde napriek tomu o podobizeň prípadne obrazový snímok, ak identita zobrazeného vyplýva eventuálne z iných súvislostí, za ktorých k použitiu snímku došlo.“*. Z tohto hľadiska krajský súd poukázal na znalecké posudky kriminalistického a expertízneho ústavu, ktoré sa *„okrem identifikovateľných znakov konkrétnej osoby, najmä tváre a postavy, venujú aj iným spoločným znakom, ktoré boli na fotografii použitej pre billboard so znakmi na násadke. Okrem tváre a postavy osôb sa venujú aj iným znakom, ktoré sa týkajú aj oblečenia partnerov, záhybov v ošatení, odleskov na topánkach a podobne. Aj záver znaleckého posudku, ktorý vypracoval znalec z odboru kriminalistická fotografia zdôrazňuje to, že pri skúmaní zobrazenia na predloženej veľkoplošnej fotografii a zobrazenia na spornej reklamnej násadke fľaše boli použité metódy vizuálneho pozorovania a komparačné metódy. Metódou položením zobrazení vedľa seba, metódou prekrytia zobrazenia, ako aj metódou porovnávania uhlov hlavného motívu zobrazenia bola zistená zhoda v detailoch zobrazenia, zhoda základných uhlov hlavného motívu a zhoda v zobrazení pozície vybraných znakov po aplikácii uhlových korekcií. Popisná časť znaleckého posudku sa*

venuje bodom, ktoré sú na týchto fotografiách, či na násadke zhodné. Nevenujú sa teda len identifikovateľnosti osôb, ale venujú sa celkovému zobrazeniu na fotografii a na reklamnej násadke. ... Posudok Kriminalistického a expertízneho ústavu... doručený súdu prvého stupňa 29.10.2010 skutočne obsahuje aj záver o tom, že hlava a tvar osôb na spornej násadke nie je vhodná na skúmanie antropologickou somatoskopickou metódou za účelom individuálnej identifikácie. Posudok síce obsahuje údaje o podobnosti celkového tvaru hlavy, lícnej oblasti, krajiny čela, umiestnenia ušnice, podobnosti vlasovej krajiny porovnávaných osôb, ale na druhej strane hovorí aj o tom..., že hlava a tvar osôb na spornej násadke nie je vhodná na skúmanie antropologickou somatoskopickou metódou za účelom individuálnej identifikácie.“.

V nadväznosti na citované krajský súd poukázal na skutočnosť, že v prvostupňovej fáze konania žalovaný navrhoval, „aby znalci boli k tomuto znaleckému posudku vypočutí a zároveň, aby sa odstránil rozpor medzi vyjadrením Ing. J. a závermi kriminalistického a expertízneho ústavu. Vzhľadom na obsah znaleckého posudku i listín (posudku Ing. J.), ktorý predložil samotný žalovaný do konania, je odvolací súd toho názoru, že pri hodnotení týchto dôkazov podľa § 132 O. s. p. bolo žiadúce, aby sa tento návrh zo strany žalovaného akceptoval. Súd by mal výsluch alebo doplnenie znaleckého posudku viesť takým smerom, aby záver písomného znaleckého posudku alebo záver výsluchu znalca bol spôsobilý zodpovedať právnu otázku týkajúcu sa identifikovateľnosti osôb na násadke. Závery znaleckého posudku podaného v písomnej forme nemožno bez ďalšieho prevziať, ale je potrebné (v pochybnostiach o jeho záveroch) tieto závery overovať, či už doplnením posudku, alebo pochybností o správnosti záverov znaleckého posudku môžu byť odstraňované realizáciou ďalších dôkazov. ... Na identifikovateľnosť žalobcov so zobrazením na reklamnej násadke je potrebné vymedzovať požiadavku aj bližšími údajmi, ktorými sa zameria znalecké dokazovanie na zisťovanie takých skutočností, ktoré sa týkajú individuálnych znakov na tvári, či na postave subjektu. Ak súd prvého stupňa napriek výhradám, či návrhom žalovaného v tomto smere dokazovanie nevykonal, je dôvodným urobiť záver, že odňal žalovanému možnosť konať pred súdom. Za dôvodný odvolací súd uznal aj odvolací dôvod poukazujúci na to, že z vykonaného dokazovania nemožno vyvodiť zatiaľ jednoznačný záver o zidentifikovaní žalobcov so zobrazením na násadke použitej na fľašiach s minerálnou vodou.“.

Pri formulácii právneho názoru krajský súd zdôraznil, že *„identifikovateľnosť osôb sa... musí realizovať na tých znakoch, ktoré sú individuálnymi vlastnosťami príslušnej osoby, a to z pohľadu hodnotenia znakov tváre, postavy, držania tela, účesu, či iných identifikovateľných znakov. Ak súd prvého stupňa dospeje k záveru, že je možné identitu posúdiť aj z iných súvislostí, toto musí podložiť v dôvodoch rozhodnutia aj obsahom príslušných realizovaných dôkazov.“*

V ďalšej časti odôvodnenia svojho uznesenia krajský súd uviedol, že *„pre rozhodnutie o podanej žalobe je treba mať na zreteli (aj keď to žalovaná strana vyslovene nenamieta) aj aplikáciu ust. § 80 písm. c) O. s. p.. Pre vyhovenie určovacej žalobe musí byť žalobcami preukázaný naliehavý právny záujem. Týmto skutočnostiam sa súd prvého stupňa nevenoval a napriek tomu, že z obsahu spisu zatiaľ nie je zrejmé, v čom by mal byť naliehavý právny záujem na žiadanom určení (že došlo konaním žalovaného k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcov), bolo tomuto žalobnému návrhu v tejto časti vyhovené.“*

K sume priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch krajský súd s poukazom na stabilizovanú judikatúru všeobecných súdov formuloval právny názor, podľa ktorého ak *„súd v ďalšom konaní dospeje na základe výsledkov vykonaného dokazovania k záveru, že na násadkách sú identifikovaní žalobcovia, bude sa potrebné venovať aj posúdeniu, či určovacia žaloba je žiadané morálne zadosťučinenie (či teda aj z tohto pohľadu spĺňa náležitosti žiadané ust. § 80 písm. c) O. s. p.), a či v prípade priznania tohto zadosťučinenia je dôvod aj na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Platná právna úprava neurčuje medze takejto náhrady. Pri odvolacích výhradách je však potrebné odvolacím súdom uviesť, že súd musí v každom jednotlivom prípade pri rozhodovaní o takejto náhrade vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a v tomto rámci sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv dotknutej osoby.“* Krajský súd pritom zdôraznil, že *[vo veci je zrejmé, že „tvrdený zásah“ už nepretrváva]*.

Napokon krajský súd poukázal aj na skutočnosť nesprávneho procesného postupu okresného súdu pri doručovaní návrhu žalovaného na vstup vedľajšieho účastníka do konania subjektu, ktorého žalovaný označil.

Zásadnou sťažnostnou námietkou, ktorú sťažovatelia predniesli vo svojej sťažnosti a ktorou zároveň odôvodňujú navrhované vyslovenie porušenia svojich základných práv a i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je tvrdenie, že „*krajský súd svoje zrušujúce uznesenie sp. zn. 14 Co 12/2011 z 22. septembra 2011 založil aj na dôvodoch, ktoré odvolaním žalovaného vôbec neboli namietané*“. Ako príklad sťažovatelia uvádzajú právny názor krajského súdu vyjadrujúci požiadavku adresovanú okresnému súdu, aby sa zaoberal aj existenciou naliehavého právneho záujmu sťažovateľov na vyslovení porušenia ich práva na ochranu osobnosti. Poukazujú na relevantné ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) a z nich predovšetkým na § 212 ods. 1, podľa ktorého odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný. Toto ustanovenie krajský súd nerešpektoval a „*rozhodol nad rámec danej mu uvedenej zákonnej kompetencie a svoje rozhodnutie o zrušení rozsudku okresného súdu založil aj na skutočnostiach, ktoré žalovaný vôbec v odvolaní nenamietal, tobôž ak žalovaný, ktorý bol v celom konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom z radov advokátov, tieto skutočnosti nenamietal nie len v odvolaní, ale ani v konaní pred okresným súdom.*“.

Podľa sťažovateľov [*je evidentné, že bol porušený jeden z najzákladnejších atribútov spravodlivého súdneho konania a to princíp kontradiktórnosti konania, pretože tým, že krajský súd v súvislosti s preskúmaním rozhodnutia okresného súdu posudzoval námietky, ktoré žalovaný v odvolaní neuplatnil, tým sa ani k týmto námietkam sťažovatelia v rámci svojho vyjadrenia k odvolaniu nemalo možnosť vyjadriť, pretože z odvolania nevyplývali a prvýkrát sa o nich sťažovatelia tak dozvedeli až z im doručeného rozhodnutia krajského súdu.*

Uvedeným postupom tak krajský súd jednoznačne na úkor sťažovateľov nadržal strane žalovaného, za ktorého v podstate krajský súd „dopovedal“ to čo mal povedať, resp. čím mal žalovaný (a to už v konaní pred okresným súdom) argumentovať sám, resp. jeho kvalifikovaný právny zástupca z radov advokátov.]

V závere odôvodnenia sťažnosti sťažovatelia „*podotýkajú, že aj keby bol Ústavný súd SR toho názoru, že uvedené skutočnosti môžu sťažovatelia namietat' až proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu v danej veci, tak sťažovatelia poukazujú*

na skutočnosť, že takéto stanovisko by jednako sťažovateľov poškodilo... a jednako by takýto stav bol už po meritórnom rozhodnutí okresného súdu nevratný...“ . Podľa sťažovateľov totiž „okresný súd bude v ďalšom konaní viazaný právnym názorom krajského súdu, ktorý názor krajský súd vyslovil v napádanom rozhodnutí nad rámec kompetencie odvolacieho súdu...“, a preto „v prípade odvolania sa sťažovateľov proti takémuto rozhodnutiu okresného súdu (vydanom po napadnutom rozhodnutí krajského súdu), by krajský súd odvolávajúc sa na svoje skoršie nezákonne vyslovené stanoviská v napadnutom rozhodnutí, rozhodnutie okresného súdu z tohto dôvodu (z dôvodu viazanosti názorom nadriadeného súdu) potvrdil a v prípade ústavnej sťažnosti, by aj Ústavný súd SR sťažnosť odmietol s odôvodnením, že okresný súd tak rozhodol, pretože bol viazaný právnym názorom krajského súdu.“.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti takto meritórne rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove svojim rozhodnutím sp. zn. 14 Co 12/2011 z 22. septembra 2011 porušil základné právo Z. L., rod. S. a E. S. na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj ich základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14 Co 12/2011 z 22. septembra 2011.

3. Ústavný súd priznáva Z. L., rod. S. a E. S. primerané finančné zadosťučinenie v sume každému po 2 000 €, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu SR.

4. Krajský súd v Prešove je povinný Z. L., rod. S. a E. S. uhradiť trovy právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom SR, a to za 2 právne úkony podľa § 11 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z. z. vo výške 123,50 eur za 1 právny úkon, t. j. spolu 247,00 eur, plus 2 x režijný paušálny poplatok vo výške 2 x 7,41 eur, spolu trovy právneho zastúpenia vo výške 261,82 eur.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

1. Predložená sťažnosť sa zakladá na jedinej zásadnej námietke, a to na tvrdení, že krajský súd prekročil rozsah svojho prieskumu, ktorý mu odvolateľ (žalovaný v konaní) určil svojimi odvolacími dôvodmi. Takto malo dôjsť k porušeniu ustanovenia § 212 ods. 1 OSP, k znevýhodneniu sťažovateľov oproti žalovanému, a tým aj k porušeniu kontradiktórnosti predmetného konania. Z toho vyplýva porušenie základného práva na rovnosť účastníkov občianskeho súdneho konania, základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie.

Charakter sťažnostnej argumentácie umožňuje ústavnému súdu posudzovať prípadné signály porušenia označených práv súčasne. Je totiž zjavné, že základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu sa v rovine odôvodnenia ich sťažnosti konkretizuje práve v požiadavke na rovnosť účastníkov súdneho konania. Zároveň ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

2. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní

odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

3. Napadnuté uznesenie krajského súdu je rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým sa konanie o poskytnutí súdnej ochrany právu sťažovateľov na ochranu ich osobnosti právoplatne nekončí. Krajský súd zrušil rozhodnutie prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetné občianske súdne konanie teda bude ďalej pokračovať v prvostupňovej fáze. Tá sa musí ukončiť rozhodnutím okresného súdu, proti ktorému sťažovatelia budú mať možnosť podať odvolanie.

Z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu rekapitulovaného v I. bode odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že odvolacie dôvody žalovaný v konaní pred okresným súdom založil na rozpornosti predložených znaleckých posudkov, ktoré okresný súd vzal za základ pre svoje rozhodnutie, a na nedostatočnom odôvodnení sumy priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Krajský súd na tieto odvolacie dôvody reagoval tak, že dôkladne preskúmal znalecké posudky predložené v prvostupňovej fáze konania, na základe čoho dospel k záveru, že posudok kriminalistického a expertízneho ústavu i posudok znalca z odboru kriminalistickej fotografie sa „nevenujú... len identifikovateľnosti osôb, ale venujú sa celkovému zobrazeniu na fotografii a na reklamnej násadke“. Zároveň zdôraznil zhodný záver znalcov, že hlava a tvár osôb na reklamnej násadke nie sú vhodné na skúmanie antropologickou somatoskopickou metódou na účely individuálnej identifikácie. Zistiac zároveň, že žalovaný

v konaní pred okresným súdom navrhoval vypočutie znalcov, dospel krajský súd k jednoznačnému záveru o potrebe doplnenia dokazovania pred okresným súdom.

Formálne nad rámec odvolacích dôvodov krajský súd zaviazal okresný súd posúdiť žalobu sťažovateľov aj z hľadiska splnenia podmienky naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) OSP, a to nielen v rovine prípadného porušenia osobnostných práv sťažovateľov, ale aj na úrovni požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Napokon krajský súd poukázal na pochybenie okresného súdu pri doručovaní návrhu žalovaného na vstup vedľajšieho účastníka do konania označenej obchodnej spoločnosti.

4. Ústavný súd na základe preskúmania odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že ani jeden z aspektov právneho názoru formulovaného krajským súdom a záväzného pre okresný súd v ďalšom konaní nemá kategorický charakter. Krajský súd nijako neuzavrel hodnotenie sporných znaleckých posudkov, iba prikázal okresnému súdu odstrániť z nich vyplývajúce identifikované nezrovnalosti ďalším dokazovaním. Dokazovania sa budú môcť zúčastniť sťažovatelia, budú môcť opätovne predkladať nové dôkazné návrhy a celkovo v miere typickej pre konanie na prvom stupni budú môcť vyvíjať svoj dovolený procesný vplyv na výsledok konania v jeho skutkovej rovine.

Pokiaľ ide o právny názor krajského súdu vedúci k posúdeniu podmienky naliehavého právneho záujmu sťažovateľov na ich žalobe, prima facie možno konštatovať, že v tomto prípade krajský súd skutočne formálne prekročil rozsah svojho prieskumu vymedzený odvolaním žalovaného. Ani v tomto prípade však krajský súd nijako jednoznačne neuzavrel, či sťažovatelia naliehavý právny záujem na žalobe preukázali. Znamená to, že aj k tejto otázke sa sťažovatelia ako účastníci konania budú môcť v ďalšom priebehu konania vyjadriť.

5. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi stabilne zotrváva na pozíciách materiálneho chápania ústavnosti, a teda aj ochrany poskytovanej základným právam

a slobodám. Preto skutkové a právne závery všeobecných súdov môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba v prípade ich arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti spätaj súčasne s porušením základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Sťažovatelia namietali porušenie kontradiktórneho charakteru konania v ich veci. Obsah tejto charakteristiky sporového konania Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) chápe ako požiadavku, aby bola každej procesnej strane daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície, než v ktorej je odporca. Zásada kontradiktórnosti predpokladá, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozhodnutie zo 4. júna 2002 vo veci sťažnosti č. 32106/96, Komanický v. Slovenská republika, § 45, § 46).

V zmysle ďalšej judikatúry ESLP (rozhodnutie z 18. februára 1997 vo veci sťažnosti č. 18990/91, Niederöst-Huber v. Švajčiarsko, § 24, ako aj rozhodnutie z 18. marca 1997 vo veci sťažnosti č. 21497/93, Mantovanelli v. Francúzsko, § 33) musí mať účastník konania možnosť oboznámiť sa s dôkazmi predloženými súdu, ako aj možnosť vyjadriť sa k existencii, obsahu a autenticite predložených dôkazov, a to vhodným spôsobom a vo vhodnom čase a v prípade potreby aj v písomnej forme a vopred (rozhodnutie z 3. marca 2000 vo veci sťažnosti č. 35376/97, Krčmář v. Česká republika, § 42). Právo sporovej strany na kontradiktórne konanie je porušené aj v prípade, ak súdy zvážili len skutočnosti predložené jednou zo strán (rozhodnutie z 25. júna 1997 vo veci sťažnosti č. 20122/92, Van Orshoven v. Belgicko) alebo ak strany nemajú možnosť vznášať argumenty proti argumentom protistrany (rozhodnutie z 29. mája 1986 vo veci sťažnosti č. 8562/79, Feldbrugge v. Holandsko).

Vymedzeného obsahu zásady kontradiktórnosti civilného sporového konania tvoriacej súčasť základného práva sťažovateľov na rovnosť účastníkov konania sa podľa názoru ústavného súdu krajským súdom formulovaný záväzný právny názor nedotýka.

V nastávajúcej prvostupňovej fáze konania znovu prebehne ďalšie dokazovanie, pričom je zreteľné, že rešpektovanie právneho názoru krajského súdu okresným súdom nebude mať za následok odňatie ktoréhokoľvek čiastkového práva sťažovateľov tvoriaceho podľa judikatúry ESĽP obsah zásady kontradiktórnosti. Nemožno teda súhlasiť so sťažovateľmi, podľa ktorých v dôsledku napadnutého uznesenia krajského súdu nebude možné neskôr uplatňovať ich základné práva proti meritórnemu prvostupňovému rozhodnutiu. Krajský súd totiž svojím právnym názorom nijako nepredznamenal definitívny spôsob posúdenia sťažovateľmi uplatňovaného práva na ochranu osobnosti okresným súdom (výrok rozhodnutia okresného súdu pri rešpektovaní právneho názoru krajského súdu dokonca môže byť totožný s výrokom zrušeného rozsudku okresného súdu č. k. 17 C 93/2007-211 z 13. októbra 2010). Úlohou okresného súdu je iba odstránenie nedostatkov v procese zisťovania skutkového stavu veci a následné komplexné posúdenie podanej žaloby. To všetko pri dôslednom rešpektovaní všetkých procesných práv účastníkov sporného konania o ochranu osobnosti.

Z uvedených dôvodov ústavný súd nezistil relevantnú príčinnú súvislosť medzi označenými právami sťažovateľov a napadnutým uznesením krajského súdu. Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľov odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

6. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľov vznesenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2012